

Wynagrodzenie autorskie na liście płac

KALKULACJA | Jeśli część obowiązków pracownika stanowi działalność artystyczna, to do wyliczenia podatku od wynagrodzenia za nią przysługuje mu prawo do 50 proc. kosztów. Podobnie jest w przypadku umów cywilnoprawnych.

W polskich przepisach prawa próbę odpowiedzi na pytanie „Kto to jest artysta?” podjęto w ustawie z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn. DzU z 2017 r., poz. 1778 ze zm.; dalej *usus*). Stwierdzono w niej, w art. 8 ust. 8, że za artystę uważa się osobę wykonującą zarobkowo działalność artystyczną w dziedzinie sztuki aktorskiej i estradowej, reżyserii teatralnej i estradowej, sztuki tanecznej i cyrkowej oraz w dziedzinie dyrygentury, wokalistyki, instrumentalistyki, kostiumografii, scenografii, a także w dziedzinie produkcji audiowizualnej reżyserów, scenarzystów, operatorów obrazu i dźwięku, montażystów i kaskaderów.

Natomiast w ustawie z 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (tekst jedn. DzU z 2018 r., poz. 1191 ze zm.; dalej *upaipp*) posłużono się określeniem artysty wykonawcy, którym w szczególności jest osoba podejmująca działania: aktorów, recytatorów, dyrygentów, instrumentalistów, wokalistów, tancerzy i mimów oraz innych osób, w sposób twórczy przyczyniających się do powstania wykonania.

Formy prawne współpracy

Współpraca jednostki z artystą, będącym osobą fizyczną, może odbywać się na podstawie umowy o pracę lub umowy cywilnoprawnej. Wówczas prawa do artystycznego wykonania utworu powstałe w wyniku działań, będących realizacją zawartej umowy, są przenoszone na jednostkę, która jest jej stroną.

Koszty uzyskania przychodów

Umowa o pracę zawierana jest na podstawie przepisów ustawy z 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (tekst jedn. DzU z 2018 r., poz. 917 ze zm.; dalej *k.p.*). Dokument musi określać m.in. wysokość wynagrodzenia należnego pracownikowi. Do postawionego do dyspozycji pracownika wynagrodzenia mają zastosowanie przepisy *usus* i ustawy z 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (tekst jedn. DzU z 2018 r., poz. 1509 ze zm.; dalej *ustawa o PIT*), a pracownika będącego arty-

EWA SKÓRZEWSKA
BIGEŁY REWIDENT, DYPLOMOWANY
KSIĘGOWY, GŁÓWNA KSIĘGOWA
W TEATRZE ŁAŁKA
W WARSZAWIE, WYKŁADOWCA
STOWARZYSZENIA KSIĘGOWYCH
W POLSCE

stą także przepisy art. 12 *upaipp*, mówiące, że pracodawca, którego „[...] pracownik stworzył utwór w wyniku wykonywania obowiązków ze stosunku pracy, nabywa z chwilą przyjęcia utworu autorskie prawa majątkowe w granicach wynikających z celu umowy o pracę [...]”.

Ustawa o PIT w art. 31 ustanawia pracodawców płatnikami tego podatku w imieniu pracowników. Ustalając wysokość zaliczek na podatek, należy uwzględnić przy ich obliczaniu wszelkie koszty, jakie pracownicy ponieśli w celu uzyskania wynagrodzenia – koszty te są zryczałtowane, w wysokości wynikającej z art. 22 ust. 2 ustawy o PIT. Natomiast pracownikom-artystom, na podstawie art. 22 ust. 9 pkt 3 ustawy o PIT, przysługuje uwzględnienie kosztów z tytułu korzystania przez nich z praw pokrewnych, w rozumieniu odrębnych przepisów, lub rozporządzania przez nich tymi prawami – w wysokości 50 proc. uzyskanego przychodu z tytułu przeniesienia tych praw na pracodawcę. Z tym że koszty te oblicza się od przychodu pomniejszonego o potrącone przez płatnika w danym miesiącu składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz na ubezpieczenie chorobowe, których podstawę wymiaru stanowi ten przychód.

Przeniesienie praw pokrewnych

Problem, z jakim muszą sobie poradzić pracodawcy, zatrudniający pracowników-artystów, to dokonanie podziału wynagrodzenia na część, którą artysta otrzymał, korzystając z praw pokrewnych i na tę, która nie wiązała się z tymi prawami. Innymi słowy, czy ta pierwsza część stanowi

100 proc. wynagrodzenia osiąganego przez pracownika-artystę na podstawie umowy o pracę, czy może 80 proc., 50 proc. lub 30 proc.?

Odpowiedź na to pytanie jest kluczowa dla ustalenia nie tylko wysokości zaliczek na PIT, ale przede wszystkim dla określenia wysokości wynagrodzenia, wypłacanego artystom i powinna wynikać z wewnętrznych regulaminów wynagradzania jednostek, a te z kolei powinny uwzględniać podstawowe założenia umowy o pracę opartej na przepisach kodeksu pracy.

Przedmiot umowy cywilnoprawnej...

Zatrdując artystę na podstawie umowy cywilnoprawnej, zleceniodawca musi w sposób prawidłowy zdefiniować jej przedmiot. Czy realizując ją artysta ma obowiązek przygotować się do roli, nauczyć tekstu, a następnie artystycznie wykonać powierzoną mu w umowie rolę, np. w spektaklu teatralnym? Czy może przedmiotem umowy jest tylko artystyczne wykonanie określonego utworu (np. wykonanie piosenki na koncercie)?

W przypadku umowy cywilnoprawnej, obejmującej zarówno naukę tekstu i przygotowanie roli przez artystę, a następnie jej artystyczne wykonanie, mamy do czynienia tak naprawdę z dwoma odrębnymi tytułami prawnymi. Tytuł pierwszy to przygotowanie dzieła w postaci opracowania roli i nauki tekstu przez artystę. Do wynagrodzenia za tak sformułowane dzieło mają zastosowanie 20 proc. koszty uzyskania przychodów (art. 22 ust. 9 pkt 6 ustawy o PIT).

Tytuł drugi, czyli artystyczne wykonanie wcześniej przygotowanej roli powoduje, iż następuje wykorzystanie przez artystę jego praw pokrewnych do wykonania danego utworu. Do wynagrodzenia za tak sformułowane dzieło mają zastosowanie podwyższone, 50 proc. koszty uzyskania przychodów (art. 22 ust. 9 pkt 3 ustawy o PIT).

Realizacja umowy cywilnoprawnej, obejmującej jedynie artystyczne wykonanie danego utworu, wiąże się z wykorzystaniem przez artystę jego praw pokrewnych i do wynagrodzenia za tak sformułowane dzieło mają również zastosowanie podwyższone, 50 proc. koszty uzyskania przychodów.

►PRZYKŁAD UMOWA O PRACĘ

Jarosław Kowalski, zamieszkały w Krakowie, aktor zatrudniony wyłącznie w teatrze RAZ DWA z Krakowa, który złożył pracodawcy oświadczenie PIT – 2, w swojej umowie o pracę posiada następujące zapisy:

- wynagrodzenie zasadnicze: 4500,00 zł,
- dodatek za wysługę lat: 15 proc. wynagrodzenia zasadniczego,
- 85 proc. wynagrodzenia ma charakter artystyczny, związany z korzystaniem z praw pokrewnych.

W jakiej wysokości Jarosław Kowalski otrzyma wynagrodzenie netto w danym miesiącu?

Obliczenia:

- Wynagrodzenie brutto:
4500,00 zł + (15 proc. x 4500,00 zł) = 4500,00 zł + 675 zł = 5175,00 zł
- Składki na ubezpieczenia społeczne opłacane ze środków pracownika do ZUS:
13,71 proc. x 4500,00 zł = 616,95 zł
13,71 proc. x 675,00 zł = 92,54 zł
suma: 616,95 zł + 92,54 zł = 709,49 zł
- Składka na ubezpieczenie zdrowotne:
9 proc. x (5175,00 zł – 709,49 zł) = 401,90 zł
- Składka na ubezpieczenie zdrowotne potrącana z zaliczki na PIT:
7,75 proc. x (5175,00 zł – 709,49 zł) = 346,08 zł
- Koszty uzyskania przychodów:
50 proc.: (4500,00 zł – 616,95 zł) x 85 proc. x 50 proc. = 1650,30 zł
zryczałtowane: 111,25 zł
- Dochód: 5175,00 zł – 1650,30 zł – 111,25 zł = 3413,45 zł
- Podstawa opodatkowania:
3413,45 zł – 709,49 zł = 2703,96 zł ≈ 2704,00 zł
- Zaliczka na PIT:
2704,00 zł x 18 proc. = 486,72 zł; 486,72 zł – 46,33 zł = 440,39 zł
- Wynagrodzenie netto:
5175,00 zł – 709,49 zł – 401,90 zł – 94,00 zł = 3969,61 zł

►PRZYKŁAD UMOWA CYWILNOPRAWNA

Anna Malinowska podpisała z teatrem „123 w Krakowie” umowę o dzieło, w której zawarto następujące postanowienia:

- aktorka za przygotowanie powierzonej roli w spektaklu „A” otrzyma wynagrodzenie w wysokości 3000,00 zł,
- za każdy spektakl, w którym aktorka wykona swoją rolę, otrzyma 200,00 zł,
- pole eksploatacji obejmuje publiczne wykonanie roli w siedzibie teatru.

Jaka jest podstawa opodatkowania i wynagrodzenie netto osiągnięte przez Annę Malinowską, jeżeli aktorka w danym miesiącu wykonała swoją rolę w trzech spektaklach?

Obliczenia:

- Wynagrodzenie brutto: 3000,00 zł + 3 x 200,00 zł = 3600,00 zł
- Koszty uzyskania przychodów:
20 proc.: 3000,00 zł x 20 proc. = 600,00 zł
50 proc.: 600,00 zł x 50 proc. = 300,00 zł
- Dochód: 3600,00 zł – 600,00 zł – 300,00 zł = 2700,00 zł
- Podstawa opodatkowania: 2700,00 zł
- Zaliczka na PIT:
2700,00 zł x 18 proc. = 486,00 zł
- Wynagrodzenie netto: 3600,00 zł – 486,00 zł = 3114,00 zł

... i pola eksploatacji

Dodatkowym obszarem, o którym należy pamiętać przy zawieraniu umów cywilnoprawnych z artystami, a który nie występuje w przypadku umów cywilnoprawnych z osobami, które nie są artystami, jest obowiązek wskazywania pól eksploatacji (art. 41 ust. 2

upaipp). Pola eksploatacji są to obszary, na których zlecający wykonanie dzieła, zgodnie z zawartą umową, może korzystać z nabytych praw pokrewnych do artystycznego wykonania danego utworu. Przykładowymi polami eksploatacji są publiczne wykonanie utworu, druk czy reemisja w mediach. ©